

20 հուլիսի 2020թ.
 ՀՀ արդարադատության նախարարություն

ԿԻՍԱՄՅԱԿԱՅԻՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԲԽՈՂ 2020-2022ԹԹ. ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐՈՎ 2020 ԹՎԱԿԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ԿԻՍԱՄՅԱԿԻ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ¹

Համար/Միջոցառում	Պատասխանատու մարմին	Հաշվետվություն (բառերի քանակը չպետք է գերազանցի 350-ը)	Համակատարող մարմնի կողմից իրականացված աշխատանքներ (բառերի քանակը չպետք է գերազանցի 200-ը)	Կարգավիճակ /կատարված է/ կատարվել է մասամբ/ չի կատարվել
8.1 Ստեղծել աջակցության կենտրոններ և ապաստարաններ ընտանեկան բռնությունից տուժած անձանց համար	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	8.1 ՀՀ ԱՍՀ նախարարությունը 2020 թվականից իրականացնում է «Ընտանիքում բռնության ենթարկված անձանց աջակցության կենտրոնների ծառայություններ» և «Ընտանիքում բռնության ենթարկված անձանց ապաստարանի ծառայություններ» միջոցառումները, որոնց շրջանակներում հանրապետության բոլոր մարզերում ստեղծվել են աջակցման կենտրոններ ընտանիքում բռնությունից տուժած անձանց համար, իսկ Երևանում գործում է 2 ապաստարան: Ծրագրերն		կատարված է

¹ Գույների տարանջատման վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է հաշվետվության վերջում (տե՛ս էջ 17)

	<p>իրականացվում են համաֆինանսավորման եղանակով՝ «Վճարման պայմանագրերի և կազմակերպությունների միջոցներով»</p>	
<p>8.2 Ընտանիքում բռնության ենթարկված անձանց, անհրաժեշտության դեպքում նրանց խնամքի տակ եղած անձանց ծառայությունների տրամադրում</p>	<p>8.2 Առաջին ծրագրի շրջանակում ընտանիքում բռնության ենթարկված անձանց մատուցվում են իրավական և սոցիալ-հոգեբանական ծառայություններ: Օժանդակությունը կարճատև է և չի նախատեսում խնամք: Երկրորդ ծրագիրը նախատեսված է ընտանիքում բռնության ենթարկված անձանց և նրանց խնամքի տակ գտնվող երեխաներին երկարատև աջակցություն, ներառյալ՝ խնամք, տրամադրելու համար: Կենտրոններում և ապաստարաններում տրամադրվող ծառայությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը տեղադրված է http://www.mlsa.am/?page_id=19928 կայքէջում:</p>	<p>կատարված է</p>
<p>9. Ընդունել ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի վերաբերյալ գործողությունների ծրագիր</p>	<p>«Վճարման պայմանագրերի և սոցիալական հարցերի նախարարություն»</p> <p>Ծրագրի նախագծի մշակման աշխատանքները մեկնարկել են: Նախատեսվում է, որ մինչև տարեվերջ ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի վերաբերյալ գործողությունների ծրագիրը սահմանող «Վճարման պայմանագրերի և սոցիալական հարցերի նախարարություն» կառավարության որոշման նախագիծը պատրաստ կլինի «Վճարման պայմանագրերի և սոցիալական հարցերի նախարարություն» կողմից:</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>
<p>12. «Վճարման պայմանագրերի և սոցիալական հարցերի նախարարություն»</p>	<p>«ՊՆ»</p> <p>Իրականացվում է տեսախցիկների տեղադրման ծախսերի հաշվարկ:</p>	<p>Կատարման ընթացքում է</p>

<p>նազմական ոստիկանության բաժիններում տեղադրել տեսաձայնագրման միջոցներ</p>			
<p>18.1 Ստեղծել խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվություն ը նվաստացնող վերաբերմունքի մասին անանուն հաղորդումներ ներկայացնելու մեխանիզմ</p>	<p>ՀՀ ՊՆ</p>	<p>Զինծառայողների շրջանում իրազեկվածությունը բարձրացնելու, խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի մասին անանուն հաղորդումներ ներկայացնելու նպատակով զորամասերում փակցվել են ՀՀ ՊՆ թեժ գծի, ՀՀ ԶՈՒ վստահության գծի հեռախոսահամարները: Իսկ Ծրագրի երկրորդ կետում նշված միջոցառման կատարման շրջանակում տպագրված կյանքի իրավունքի թեմայով տեղեկատվական պաստառի վրա նշված է նաև ՊՆ նազմականան ոստիկանության հեռախոսահամարները</p>	<p>Կատարվել է մասամբ</p>
<p>18.4 Ստեղծել խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվություն ը նվաստացնող վերաբերմունքի մասին անանուն հաղորդումներ ներկայացնելու մեխանիզմ</p>	<p>ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն</p>	<p>18.4 Երեխաների խնամք իրականացնող բոլոր կենտրոններում խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի մասին անանուն հաղորդումներ ներկայացնելու նպատակով ներդրվել են անանուն արկղեր: Կենտրոններում ՀՀ ԱՍՀՆ թեժ գծի (114) մասին տեղեկատվությունը փակցվել է տեսանելի վայրերում: Հաշվետու ժամանակահատվածում բողոքներ չեն ներկայացվել:</p>	<p>Կատարվել է մասամբ</p>
<p>20. Ավելացնել</p>	<p>ՀՀ ՏԿԵՆ</p>	<p>Արդեն իսկ պատրաստ են նոր կենտրոնի նախագծային-</p>	<p>Կատարվել է մասամբ</p>

<p>ապաստան հայցող անձանց համար նախատեսված սենյակների քանակը</p>	<p>նախահաշվային փաստաթղթերը: ՄՔԶՄԿ հայաստանյան գրասենյակը (ICMPD), որի միջոցով կազմակերպվում են կենտրոնի շինարարության հետ կապված աշխատանքները, հրապարակել է շինմրցույթի ծանուցում/հրավերը (notice), որը տեղադրվել է ՄՔԶՄԿ-ի և պետական գնումների կայքերում: Ակնկալվում է, որ շինարարական աշխատանքների մրցույթը կհայտարարվի առաջիկա երկու ամսվա ընթացքում: Կենտրոնի շինարարության հետ կապված աշխատանքները COVID-19-ով պայմանավորված փոքր-ինչ հետ են մնացել նախատեսված պլանից</p>	
<p>23 . Հատուկ քննչական ծառայության անձնակազմը համալրել օպերատիվ աշխատակիցներով</p>	<p>«Հատուկ քննչական ծառայության արդարադատության նախարարություն»</p>	<p>Հարուկ քննչական ծառայություն ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության կողմից մշակվել և 01.02.2020 թվականին ՀՀ արդարադատության նախարարություն է ուղարկվել «Հայաստանի Հանրապետության քրեական դատավարության օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին», «Հատուկ քննչական ծառայության մասին օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու</p>

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆԵՆՈՒ ԱԶԳԱՅԻՆ
ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԱԿ

մասին», «Օպերատիվ-
հետախուզական
գործունեության մասին
օրենքում
փոփոխություններ և
լրացումներ
կատարելու»,
«Պետական
պաշտոններ և
պետական
ծառայության
պաշտոններ զբաղեցնո
ղ անձանց
վարձատրության
մասին օրենքում
լրացումներ կատարելու
մասին» Հայաստանի
Հանրապետության
օրենքների
նախագծերի փաթեթը,
որով ստեղծվում է
իրավական հիմք
ծառայության
հաստիքները
օպերատիվ
աշխատակիցներով
համալրելու համար

<p>29. Օրենսդրորեն ամրագրել գրավի՝ որպես այլընտրանքային խափանման միջոցի</p>	<p>ՀՀ արդարադատության նախարարություն</p>	<p>«ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքն ընդունվել է 2020թ. ապրիլի 14-ին: Օրենքով հստակ սահմանվել են գրավի՝ որպես այլընտրանքային խափանման միջոցի կիառման հստակ չափորոշիչներ:</p>	<p>կատարված է</p>
---	--	--	-------------------

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒԼՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈԱԶՄԱԿԱՐԻՑՑԱՆ ՀԱՐՁԱԿ

<p>կիրառման հստակ չափանիշներ</p>	<p>Օրենսդրական փոփոխությունների արդյունքում ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի կարգավորումները համապատասխանեցվել են ՀՀ Սահմանադրական դատարանի 2019 թվականի հոկտեմբերի 15-ի թիվ ՍԴՈ-1480 որոշմամբ արտահայտած իրավական դիրքորոշումներին, անձի անձնական ազատությունը երաշխավորող միջազգային իրավական փաստաթղթերին, ինչպես նաև կատարելագործվել են խափանման միջոցներին վերաբերող քրեադատավարական այլ նորմերը, ուժը կորցրած են ճանաչվել իրավակիրառ պրակտիկայում փաստացի չգործող նորմերը</p>	
<p>39. Օրենսդրորեն սահմանել խտրականության հասկացությունը, տեսակները, դրանից պաշտպանության միջոցները և մեխանիզմները, իրավահավասարության հարցերով զբաղվող մարմնի կազմավորման, գործունեության երաշխիքները՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան</p>	<p>ՀՀ արդարադատության նախարարության 2020թ. փետրվարի 17-ի թիվ /10.2/3421-2020 ելից գրությամբ օրենքի նախագիծը ներկայացվել է ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ: ՀՀ վարչապետի աշխատակազմը 2020թ. մայիսի 22-ին՝ հանձնարարել է լրամշակել Օրենքի նախագիծը: Նախագիծն այժմ գտնվում է լրամշակման փուլում</p>	<p>ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի գրասենյակ</p> <p>«Իրավահավասարության ապահովման մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի լուծումների լիարժեքությունն ապահովելու նպատակով Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմը ներկայացրել է կոնկրետ առաջարկներ Պաշտպանի՝ որպես իրավահավասարության մարմնի</p>

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒԼՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ
ՈԱԶՄՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԱԿ

կարգավիճակի,
իրավասության,
գործառույթների հետ
կապված:
Մասնավորապես,
իրականացվել է
հավասարության
մարմինների
միջազգային
առաջադեմ փորձի
ուսումնասիրություն,
ինչի արդյունքում
առաջարկվել է
նախագծով ամրագրել
Պաշտպանի՝
իրավահավասարությա
ն ապահովման
ոլորտում բողոքներ
քննարկելու
իրավասությունը ոչ
միայն պետական, այլև
մասնավոր
հատվածում, ինչպես
նաև ամրագրել
դատարան դիմելու
իրավասությունը՝ հիմք
ընդունելով ոլորտի
միջազգային
չափանիշներն ու
Հայաստանի
վերաբերյալ
միջազգային

			<p>կառույցների գնահատականները: Առաջարկներն ու միջազգային փորձի ուսումնասիրության վերաբերյալ տեղեկանքը ներկայացվել և աշխատանքային կարգով քննարկվել են ՀՀ արդարադատության նախարարության գործընկերների հետ:</p>	
<p>45. Օրենսդրորեն սահմանել հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների պաշտպանության և սոցիալական ներառման երաշխիքները</p>	<p>ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ առողջապահության նախարարություն ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն</p>	<p>45.1 ՄԱԿ-ի 2006 թ. «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին» կոնվենցիայի դրույթներին համապատասխանեցնելու նպատակով, հաշվի առնելով նաև կոնվենցիայի կատարման մասին ՄԱԿ-ի հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների հարցերով կոմիտեի 2017 թ. մայիսի 8-ի CRPD/C/ARM/CO/1 եզրափակիչ դիտարկումները՝ նոր խմբագրությամբ մշակվել և սահմանված կարգով շրջանառության մեջ է դրվել «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին» օրենքի նախագիծը՝ ամրագրելով մարդու իրավունքների վրա հիմնված սկզբունքներ: Օրենքի նախագծով պետությունը երաշխավորություն է ստանձնում հաշմանդամություն ունեցող անձանց՝ այլ անձանց հետ համահավասար անկախ կյանքի և համայնքում ներառվելու համար անհրաժեշտ պայմաններ և հավասար հնարավորություններ ստեղծելու ուղղությամբ:</p>	<p>Օրենքների նախագծերը սահմանված կարգով շրջանառվել են շահագրգիռ հասարակական կազմակերպություններ ի և գերատեսչությունների՝ այդ թվում ՀՀ առողջապահության նախարարության, ՀՀ կրթության, գիտության մշակույթի և սպորտի նախարարության, Մարդու իրավունքների պաշտպանի միջև:</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>

	<p>Հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար մատչելի և հավասար պայմաններ ապահովելու նպատակով՝ նախագծով սահմանվել են դրույթներ հաշմանդամության հիմքով խտրականությունը արգելելու, ֆիզիկական միջավայրի, տեղեկատվության և հաղորդակցման մատչելիությունն ապահովելու վերաբերյալ:</p> <p>Օրենքի նախագիծն ուղարկվել է գերատեսչություններին և շահագրգիռ հասարակական կազմակերպություններին: Ստացված առաջարկներն ամփոփվել են, արդյունքում լրամշակված «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը ու «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին» և «Հայաստանի Հանրապետության վարչական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություն և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքների նախագծերը փաթեթով 08.06.2020 N 2Բ/ԱԿ-2-1/36973-2020 գրությամբ ներկայացվել են ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ:</p>	<p>Ստացված առաջարկներն ամփոփվել են, արդյունքում լրամշակված նախագիծը ներկայացվել է ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ:</p>
	<p>45.2 Հաշմանդամության գնահատման նոր՝ մարդու իրավունքների վրա հիմնված մոդելի ներդրման իրավական հենքն ապահովելու նպատակով մշակվել և սահմանված կարգով շրջանառության մեջ է դրվել «Անձի ֆունկցիոնալության գնահատման մասին» օրենքի նախագիծը: Օրենքի նախագիծը 08.06.2020 N 2Բ/ԱԿ-2-1/36973-2020 գրությամբ ներկայացվել է ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ:</p>	<p>Կատարվել է մասամբ</p>
<p>48.Խրախուսել կանանց ներգրավումը ՀՀ ՊՆ</p>	<p>Համաձայն ՀՀ ԶՈՒ ԳՇ պետի 20.05.2020թ. կարգադրության պահանջների՝ զինված ուժերում</p>	<p>Կատարվել է մասամբ:</p>

ԶՈւ-ում

ձևավորված կանանց խորհուրդների միջոցով զորամասերի անձնակազմի ներգրավմամբ անցկացվել են «Կանանց նկատմամբ բռնության ու ընտանիքում բռնության կանխարգելումը» թեմայով պարապմունքներ:

Ծառայության իրականացմանը, հարմարվելուն խոչընդոտող առկա խնդիրների վերհանման նպատակով կին զինծառայողների հետ անցկացվել են անանուն սոցիոլոգիական հարցումներ, իրականացվել են ուսումնասիրություններ, որոնց արդյունքներով, ինչպես նաև վերջիններիս կարծիքների նկատառմամբ ներկայացվել են առաջարկություններ վերադաս հրամանատարությանը:

48.3 Միջազգային գործընկերների և ՀՀ ՄԻՊ գրասենյակի հետ համատեղ իրականացվում են աշխատանքներ զինված ուժերում կանանց ծառայության վերաբերյալ տեսաձայնագրությունների նախապատրաստման ուղղությամբ:

Մշակվել և զանգվածային լրատվական միջոցներով տարածվել է մեկ տեսաձայնագրություն, երկրորդն ընթացքի մեջ է:

<https://www.facebook.com/ArmeniaMOD/videos/1141512716208312>

52. Իրականացնել պալիատիվ բժշկական օգնության և սպասարկման, ցավային համախտանիշի

ՀՀ առողջապահության նախարարություն

ՀՀ ԱՆ «Ակադեմիկոս Ս. Ավդալբեկյանի անվան առողջապահության ազգային ինստիտուտ» ՓԲԸ-ում 65 ավագ ու միջին բուժաշխատող մասնակցել է «Պալիատիվ խնամք» թեմայով 10 օրյա ՇՄԶ կրեդիտավորված դասընթացին:

Կատարվել է մասամբ

<p>կառավարման վերաբերյալ (այդ թվում՝ ոլորտի իրավակարգավորումների) շարունակական կրթական ծրագրեր՝ բուժաշխատողների և ուսանողների համար</p>			
<p>73. Օրենսդրորեն սահմանել Առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմնի՝ ռիսկի վրա հիմնված ստուգումների մեթոդաբանությունն ու ռիսկայնությունը որոշող չափանիշների ընդհանուր նկարագիրը, ստուգումներում ընդգրկվող հարցերի ստուգաթերթը</p>	<p>Տեսչական մարմինների աշխատանքների համակարգման գրասենյակ</p>	<p>1. Կառավարության 2019 թվականի օգոստոսի 22-ի N 1124-Ն որոշմամբ հաստատվել է Հայաստանի Հանրապետության առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմնի կողմից իրականացվող՝ ռիսկի վրա հիմնված ստուգումների մեթոդաբանությունը և ռիսկայնությունը որոշող չափանիշների ընդհանուր նկարագիրը:</p> <p>2. Կառավարության 2020 թվականի ապրիլի 30-ի N 718-Ն որոշմամբ հաստատվել են Հայաստանի Հանրապետության առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմնի կողմից իրականացվող ռիսկի վրա հիմնված ստուգումների ստուգաթերթերը, այդ թվում՝ աշխատողների առողջության պահպանման և անվտանգության ապահովման բնագավառում իրականացվող ստուգումների ստուգաթերթը:</p> <p>Մինևույն ժամանակ հայտնում են, որ Առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմնի կողմից իրականացվող ռիսկի վրա հիմնված ստուգումների այլ ստուգաթերթերի նախագծերը գտնվում են մշակման փուլում և առաջիկայում կներկայացվեն Կառավարության հաստատմանը:</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>
<p>75. Բարձրացնել պետական</p>	<p>ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական</p>	<p>ՀՀ կառավարության 2019 թ. դեկտեմբերի 26-ի թիվ 1920-Ն որոշմամբ բարձրացվել են հիմնական</p>	<p>կատարված է</p>

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒԼՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈԱԶՄԱՎԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԱԿ

Կենսաթոշակների չափերը	հարցերի նախարարություն	Կենսաթոշակի (այդ թվում՝ զինվորական կենսաթոշակը հաշվարկելու համար) չափը, առաջին տասը տարվա համար աշխատանքային ստաժի մեկ տարվա արժեքը, նվազագույն կենսաթոշակի չափը: Կատարված փոփոխությունների արդյունքում ապահովվել է միջին կենսաթոշակի 10 տոկոսի աճը (2019 թ.՝ 40226 դրամ, 2020 թ.՝ 44146 դրամ):	
79. Փոփոխություններ կատարել «Երեխայի իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքում՝ սահմանելով հիմնական հասկացություններն ու երեխաների իրավունքների պաշտպանության ազգային հանձնաժողովի ձևավորման ընթացակարգերը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	79.2 ՄԱԿ-ի զարգացման հիմնադրամի հետ համատեղ իրականացվում են նախապատրաստական աշխատանքներ «Երեխայի իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի փոփոխությունների նախագծի փաթեթը մշակելու ուղղությամբ: Այն նախատեսվում է ներկայացնել ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ 2021 թ. առաջին կիսամյակի ընթացքում:	կատարման ընթացքում է
81.Բարելավել երեխայի որդեգրման ընթացակարգը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	81.1 Կատարվել է ուսումնասիրություն երեխայի որդեգրման ընթացակարգի վերաբերյալ: 81.2 Վերանայվել են երեխայի որդեգրման գործընթացի իրավական մեխանիզմները: 81.3 «Հայաստանի Հանրապետության ընտանեկան օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի լրամշակված նախագծի փաթեթը ներկայացվել է կարծիքի շահագրգիռ գերատեսչություններ: Լրամշակված նախագիծը 2020 թվականի	կատարվել է մասամբ

		սեպտեմբերին կներկայացվի ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ:	
<p>88. Օրենսդրորեն կատարելագործել Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի գործունեության գործիքակազմը (լիազորությունները)</p>	<p>ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողով</p>	<p>Մշակել է «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» օրենքի և հարակից օրենքների նախագծերը և հրապարակել Իրավական ակտերի նախագծերի հրապարակման միասնական կայքում (https://www.edraft.am/projects/2502): Նախագիծը միաժամանակ ներկայացվել է բոլոր շահագրգիռ պետական մարմինների և կազմակերպությունների քննարկմանը: Նախագծերով, ի թիվս այլնի, կարգավորվել են հետևյալ հարցերը.</p> <ul style="list-style-type: none"> • տարբերակվել են Հանձնաժողովի կողմից իրականացվող վարույթները՝ սահմանելով դրանց բնորոշ առանձնահատկությունները, կարգավորվել են վարչական վարույթների միացումն ու առանձնացումը, • տարբերակվել են իրավախախտման վարույթի մասնակիցները, նրանց իրավունքների ու պարտականությունների ծավալը, վարույթի հարուցման առիթները, ինչպես նաև իրավախախտման վարույթներով ընդունվող որոշումների տեսակները և դրանց առանձնահատկությունները, • նախատեսվել է Հանձնաժողովի թղթակցությունը վարույթի մասնակիցներին էլեկտրոնային եղանակով հանձնելու ընթացակարգ, 	<p>կատարվել է մասամբ</p>

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆԵՆՈՒ ԱԶԳԱՅԻՆ
ՈԱԶՄԱԿԱՌՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԹԱԿ

- նախատեսվել է Հանձնաժողովի նիստերին տեսաձայնային կապի միջոցով մասնակցելու հնարավորություն,
- նախատեսվել է Հանձնաժողովի որոշումներով իրավախախտման վարույթի պատասխանողի գույքի վրա կիրառված տուգանքի չափով արգելանք դնելու հնարավորությունը,
- սահմանվել է բանակցային ուժեղ դիրքի չարաշահման արգելք,
- նախատեսվել է տուգանքների կիրառման առավել արդյունավետ մեխանիզմ,
- սահմանվել է Հանձնաժողովի կողմից պատասխանատվության միջոցների ընտրության հստակ չափանիշներ սահմանելու հնարավորություն,
- նախատեսվել է ապրանքների գների վերահսկման նպատակով շարունակական մշտադիտարկումներ իրականացնելու հնարավորություն,
- ստուգումներ իրականացնող անձանց լիազորություններում նախատեսվել է տնտեսվարող սուբյեկտի տրամադրության տակ գտնվող ցանկացած շենք կամ փաստաթղթեր կապարակնքելու, տնտեսվարող սուբյեկտի մոտ առկա տեխնիկական միջոցներից օգտվելու հնարավորություն,
- նախատեսվել է օպերատիվ-հետախուզական գործունեություն

	<p>իրականացնող մարմինների հետ համագործակցության մեխանիզմ,</p> <ul style="list-style-type: none"> • ֆիզիկական անձանց կողմից կատարվող մի շարք իրավախախտումների համար նախատեսվել է վարչական պատասխանատվություն, • Քրեական օրենսգրքում հակամրցակցային գործողություններն արգելող 195-րդ հոդվածում առկա ձևակերպումները համապատասխանեցվել են Օրենքով սահմանված հասկացություններին, ինչպես նաև հանցակազմը ձևականից դարձվել է նյութական, • Ֆինանսական համակարգում ազատ ու բարեխիղճ տնտեսական մրցակցության ապահովումը վերապահվել է Հանձնաժողովին: <p>Քննարկումների արդյունքում լրամշակված փաթեթը ներկայացվել է ՀՀ արդարադատության նախարարությանը՝ պետական-իրավական փորձաքննության համար: Նախագծերի փաթեթի լրամշակված և վերջնական տարբերակը կներկայացվի ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարությանը:</p>	
<p>89. Մշակել մարդու իրավունքների պաշտպանության ազգային ռազմավարության և դրանից բխող 2020-</p>	<p>ՀՀ արդարադատության նախարարություն</p> <p>Միջազգային հանրապետական ինստիտուտի հետ (IRI) համագործակցությամբ Արդարադատության նախարարությունը մշակել է մարդու իրավունքների պաշտպանության ազգային ռազմավարության և դրանից բխող 2020-2022թթ. գործողությունների ծրագրի հաղորդակցության պլանը (կցվում է), որի</p>	<p>կատարված է</p>

2022թթ.
գործողությունների
ծրագրի
հաղորդակցության
պլան

նպատակներն են Թիրախային խմբերի շրջանում բարձրացնել իրազեկվածության մակարդակը Մարդու իրավունքների պաշտպանության ազգային ռազմավարության և դրանից բխող 2020-2022 թվականների գործողությունների ծրագրի և քաղաքացիների համար դրա կարևորության մասին, ինչպես նաև խթանել թիրախային խմբերի ներգրավվածությունը որպես ՄԻՊ ռազմավարության իրականացման և Հայաստանում մարդու իրավունքների ոլորտում բարեփոխումների օրակարգի առաջխաղացման հիմնական շահագրգիռ կողմեր: Միևնույն ժամանակ հարկ է նշել, որ Եվրոպական միության ֆինանսական աջակցությամբ և ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի, ՄԱԿ-ի բնակչության հիմնադրամի և ՅՈՒՆԻՍԵֆ-ի կողմից իրականացվող «Մարդու իրավունքների պաշտպանությունը Հայաստանում» ծրագրի շրջանակներում Մարդու իրավունքների պաշտպանության ոլորտում կառավարության գործունեության թափանցիկության ու հաշվետվողականության ապահովման նպատակով այսուհետ հասանելի է e-rights.am հարթակը:

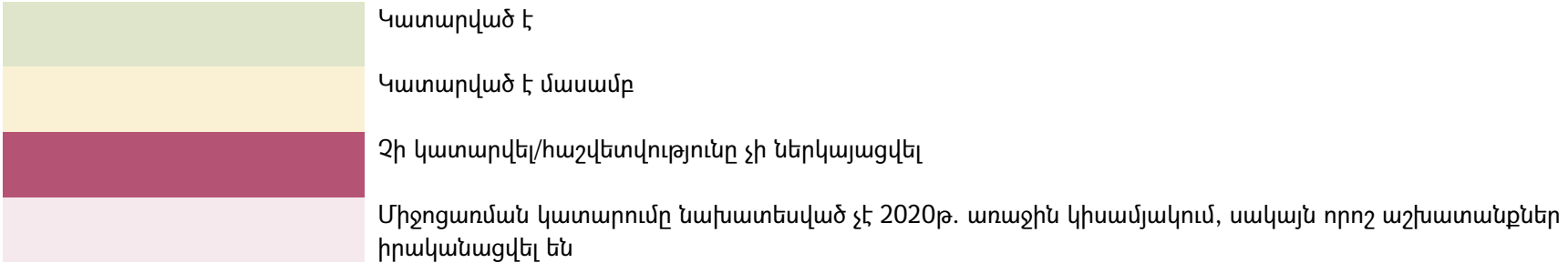
Հարթակը հնարավորություն է ընձեռում

- առցանց ծանոթանալ Մարդու իրավունքների պաշտպանության ազգային ռազմավարությանը և դրանից բխող Գործողությունների ծրագրին,
- միջոցառումների իրականացման ընթացքին,
- հրապարակել պետական մարմինների կողմից ներկայացված հաշվետվությունները,
- ներկայացնել մեկնաբանություններ միջոցառումների վերաբերյալ:

Գործողություններն առավել թիրախային և հասանելի դարձնելու նպատակով դրանք առանձնացվել են

ըստ իրավունքի տեսակների և Միավորված ազգերի կազմակերպության կայուն զարգացման նպատակների:
 Հարթակն ունի հատուկ ռեժիմ տեսողության հետ խնդիր ունեցող անձանց համար: Այն հասանելի է նաև բջջային տարբերակով:
 Հարթակի վերաբերյալ պատմող հոլովակը հասանելի է հետևյալ հղումով՝ <https://www.youtube.com/watch?v=aN-P1gsbovw>

2020թ. ԱՌԱՋԻՆ ԿԻՍԱՄՅԱԿՈՒՄ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐ			
Միջոցառումների ընդհանուր թիվ	Կատարված միջոցառումներ	Մասամբ կատարված միջոցառումներ	Չկատարված միջոցառումներ
7 (7.87%)	3 (42.8%)	4 (57.2%)	0

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԻՑ ԲԵՈՂ 2020-2022ԹԹ.ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐՈՎ 2020-2022ԹԹ. ՊԱՐԲԵՐԱԲԱՐ ԿԱՏԱՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Համար/Միջոցառում	Պատասխանատու մարմին	Հաշվետվություն (բառերի քանակը չպետք է գերազանցի 350-ը)	Համակատարող մարմնի կողմից իրականացված աշխատանքներ (բառերի քանակը չպետք է գերազանցի 200-ը)	Կարգավիճակ /կատարված է/ կատարվել է մասամբ/ չի կատարվել
<p>1.1 Իրականացնել վերապատրաստումներ (դասընթացներ) կյանքի իրավունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան, այդ թվում՝ ԶՈւ հրամանատարների, ռազմական ոստիկանների, քննիչների, դատախազների, դատավորների, փաստաբանների և քրեակատարողական ծառայության</p>	<p>ՀՀ ՊՆ</p>	<p>1.1.1 Քննարկվում է վերապատրաստման դասընթացի ձևաչափը:</p> <p>1.1.2 Ծրագրով նախատեսված միջոցառումների կատարումն ապահովելու նպատակով 23.05.2020թ. ընդունվել է պաշտպանության նախարարի հրաման, որով սահմանվել են պատասխանատու ստորաբաժանումները և ստորաբաժանումների կողմից իրականացվելիք միջոցառումների պլան-ժամանակացույց: Եվրոպայի խորհրդի գրասենյակի և ՀՀ ՊՆ համագործակցության շրջանակում մշակման փուլում է «Մարդու իրավունքները զինված ուժերում» առարկայի ծրագիրը՝ Վ.Սարգսյանի անվան</p>		<p>Կատարվել է մասամբ</p>

<p>ծառայողների համար</p>	<p>ռազմական համալսարանի Սպաների որակավորման բարձրացման կենտրոնի և (ՍՈԲԿ) և հրամանատարա-շտաբային ֆակուլտետի (<ՇՖ) ունկնդիրների համար: 1.1.3 Քննարկվում է վերապատրաստման դասընթացի ձևաչափը:</p>	
<p>1.1.4 Իրականացնել քննիչների վերապատրաստումներ (դասընթացներ) կյանքի իրավունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան</p>	<p><< արդարադատության ակադեմիայի վերապատրաստման ուսուցման 2020 թվականի ծրագրում ընդգրկվել է «Քրեական գործերով ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների կիրառման արդի հարցեր» վերտառությամբ դասընթացը, որի ծրագրում, ի թիվ այլնի, ներառվել են կյանքի իրավունքի պաշտպանության վերաբերյալ ՄԻԵԴ արդի նախադեպային իրավունքը և << նկատմամբ դրա կիրառման հիմնահարցերը:</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>
<p>1.1.5. Իրականացնել դատախազների վերապատրաստումներ (դասընթացներ) կյանքի իրավունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան</p>	<p><< արդարադատության ակադեմիայի վերապատրաստման ուսուցման 2020 թվականի ծրագրերում ընդգրկվել է «<< քրեական իրավունքի արդի հարցեր» վերտառությամբ դասընթացը, որի առարկայական կուրսում, որպես առանձին թեմա, նախատեսվել են կյանքի դեմ ուղղված հանցագործություններին առնչվող հարցերը: Թեմայի շրջանակներում ուսումնասիրվում են կյանքի՝ որպես քրեաիրավական պաշտպանության օբյեկտի բնութագիրը, անձի կյանքի քրեաիրավական պաշտպանության միջոցները, կյանքի դեմ ուղղված հանցագործությունների մեկնաբանությունները և որակման առանձնահատկությունները և այլն: Սույն դասընթացի շրջանակներում ուսումնասիրվում են նաև</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒԼՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈԱԶՄԱՎԱՐԻՑՆԵՆ ՇԱՐՔԱԿ

		<p>կյանքի իրավունքի վերաբերյալ միջազգային և ներպետական դատական պրակտիկան և իրավական այլ ակտերը: «ՀՀ քրեական դատավարության արդի հարցեր» վերտառությամբ դասընթացի առարկայական ծրագրում նախատեսվել են կյանքի իրավունքի վերաբերյալ գործերի քննության միջազգային չափորոշիչների, անձի կյանքի դեմ ուղղված հանցագործությունների վերաբերյալ հաղորդումների քննարկման առանձնահատկությունների և այս հանցատեսակի վերաբերյալ գործերով վարույթ նախաձեռնելու հիմնախնդիրների վերաբերյալ առանձին հարցադրումներ:</p>	
<p>1.1.6. Իրականացնել դատավորների վերապատրաստումներ (դասընթացներ) կյանքի իրավունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան</p>	<p>ՀՀ արդարադատության նախարարություն</p>	<p>ՀՀ արդարադատության ակադեմիայի վերապատրաստման ուսուցման 2020 թվականի ծրագրում ընդգրկվել է «ՀՀ քրեական իրավունքի արդի հարցեր» վերտառությամբ դասընթացը, որի առարկայական կուրսում, որպես առանձին թեմա, նախատեսվել են կյանքի դեմ ուղղված հանցագործություններին առնչվող հարցերը: Թեմայի շրջանակներում ուսումնասիրվում են կյանքի՝ որպես քրեաիրավական պաշտպանության օբյեկտի բնութագիրը, անձի կյանքի քրեաիրավական պաշտպանության միջոցները, կյանքի դեմ ուղղված հանցագործությունների մեկնաբանությունները և որակման առանձնահատկությունները և այլն: Սույն դասընթացի շրջանակներում ուսումնասիրվում են նաև կյանքի իրավունքի վերաբերյալ միջազգային և ներպետական դատական պրակտիկան և իրավական այլ ակտերը: Վերապատրաստման ուսուցման ծրագրում ընդգրկվել է «Քրեական գործերով ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների կիրառման արդի հարցեր» վերտառությամբ դասընթացը, որի ծրագրում, ի թիվ</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>

		<p>այլնի, ներառվել են կյանքի իրավունքի պաշտպանության վերաբերյալ ՄԻԵԴ արդի կատարվել է մասամբ նախադեպային իրավունքը և ՀՀ նկատմամբ դրա կիրառման հիմնահարցերը: «ՀՀ սահմանադրական իրավունքի գիտության և սահմանադրական արդարադատության արդի միտումները» դասընթացի շրջանակներում նախատեսվել են կյանքի իրավունքի, այդ իրավունքի սահմանափակումների սահմանադրական և կոնվենցիոն հիմքերի վերաբերյալ առանձին թեմաներ: «ՀՀ քրեական դատավարության արդի հարցեր» վերտառությամբ դասընթացի առարկայական ծրագրում նախատեսվել են կյանքի իրավունքի վերաբերյալ գործերի քննության միջազգային չափորոշիչների, անձի կյանքի դեմ ուղղված հանցագործությունների վերաբերյալ հաղորդումների քննարկման առանձնահատկությունների և այս հանցատեսակի վերաբերյալ գործերով վարույթ նախաձեռնելու հիմնախնդիրների վերաբերյալ առանձին հարցադրումներ:</p>	
<p>1.1.7. Իրականացնել քրեակատարողական ծառայողների վերապատրաստումներ (դասընթացներ) կյանքի իրավունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան</p>	<p>ՀՀ արդարադատության նախարարություն</p>	<p>COVID-19 պայմանավորված համապատասխան վերապատրաստումները չեն իրականացվել 2020թ. առաջին կիսամյակի ընթացքում:</p>	<p>կատարման ընթացքում է</p>
<p>2. Բարձրացնել կյանքի իրավունքի վերաբերյալ</p>	<p>ՀՀ ՊՆ</p>	<p>Երևանում Եվրոպայի խորհրդի գրասենյակի և ՀՀ ՊՆ մարդու իրավունքների և բարեվարքության կենտրոնի</p>	<p>Կատարվել է մասամբ</p>

<p>զորակոչիկների, զինծառայողների և ազատությունից զրկված անձանց իրազեկվածությունը</p>	<p>համագործակցությամբ մշակվել և տպագրվել է կյանքի իրավունքի թեմայով տեղեկատվական պաստառ, որն առաքվել է զորամասեր և զինկոմիսարիատներ /60%/, որոնք տասնօրյա ժամկետում կփակցվեն զինծառայողների և զորակոչիկների համար տեսանելի վայրում:</p>	
<p>3. ԶՈւ-ում ամրապնդել հանդուրժողականության և փոխադարձ հարգանքի մթնոլորտը</p>	<p>«Հ Հ Պ Ն» Զինված ուժեր են առաքվել վերլուծական նյութ ոչ կանոնագրքային փոխհարաբերությունների դրսևորման դեպքերը ծնող պատճառների քննարկման և գործուն միջոցներ ձեռնարկելու անհրաժեշտության վերաբերյալ: Հանդուրժողականության և փոխադարձ հարգանքի մթնոլորտի ամրապնդմանն ուղղված միջոցառման շրջանակներում «ԱՐԱՐ» քաղաքակրթական հետազոտությունների հիմնադրամի հետ համագործակցությամբ՝ մշական փուլում են հոգեբանների դասախոսությունների թեմաները:</p>	<p>Կատարման ընթացքում է</p>
<p>7.1 Ոստիկանների վերապատրաստումներ իրականացնել ընտանեկան բռնության և կանանց նկատմամբ բռնության թեմաներով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան</p>	<p>«Հ Հ Ոստիկանության կրթահամալիրում վերապատրաստվել են ՀՀ ոստիկանության մարզային վարչությունների պետերի օպերատիվ գծով տեղակալներ, տարածքային բաժնի պետեր, բաժնի պետերի ծառայության գծով և օպերատիվ գծով տեղակալներ, քրեական հետախուզության, համայնքային ոստիկանության ու անչափահասների գործերով և ընտանիքում բռնության կանխարգելման բաժանմունքների պետեր, քրեական հետախուզության</p>	<p>Կատարվել է մասամբ</p>

		<p>ու անչափահասների գործերով և ընտանիքում բռնության կանխարգելման բաժանմունքների օպերատիվ ծառայողներ, անչափահասների գործերով և ընտանիքում բռնության կանխարգելման բաժանմունքի տեսչական պաշտոններ զբաղեցնող ծառայողներ, ինչպես նաև միջին խմբի պաշտոններում նոր նշանակված ծառայողներ` ընդհանուր թվով 78 ծառայող:</p>	
<p>7.2-7.4 Վերապատրաստումներ իրականացնել ընտանեկան բռնության և կանանց նկատմամբ բռնության թեմաներով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան, այդ թվում՝ ոստիկանների, քննիչների, դատախազների, դատավորների ու բուժաշխատողների, կրթական հաստատությունների ներկայացուցիչների համար, ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց աջակցության կենտրոնների աշխատակիցների համար</p>	<p>« արդարադատության նախարարություն</p>	<p>« արդարադատության ակադեմիայի տարեկան վերապատրաստումների ուսուցման 2020 թվականի ծրագրերում ընդգրկվել են «Հայաստանում կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելում ու դրա դեմ պայքար», ինչպես նաև «Երեխայի նկատմամբ բռնության բնութագիրը և քննության առանձնահատկությունները» վերտառությամբ դասընթացները: «Հայաստանում կանանց նկատմամբ բռնության և ընտանեկան բռնության կանխարգելում և դրա դեմ պայքար» ծրագրի շրջանակում ադապտացվել է HELP առցանց ուսուցման համապատասխան դասընթացը, որի արդյունքում իրականացվել են վերապատրաստումներ քննիչների, դատախազների, դատավորների համար:</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒԼՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈԱԶՄԱՎԱՐԻՑՑԱՆ ՀԱՐՓԱԿ

<p>7.5 Ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց աջակցության կենտրոնների աշխատակիցների համար կրթական հաստատությունների ներկայացուցիչների համար վերապատրաստումներ իրականացնել ընտանեկան բռնության և կանանց նկատմամբ բռնության թեմաներով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան</p>	<p>ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն</p>	<p>Ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց աջակցության կենտրոնների աշխատակիցների համար նախատեսված վերապատրաստումներն ունեն պարբերական բնույթ և իրականացվելու են 2020-2022 թթ.: Վերապատրաստումների առաջին փուլը պլանավորվում է իրականացնել 2020 թվականի աշնանը: Երկրորդ ստեղծված համաճարակային իրավիճակով պայմանավորված քննարկվում է վերապատրաստումների իրականացման հեռավար տարբերակը ևս:</p>	<p>կատարման ընթացքում է</p>
<p>7.6 Կրթական հաստատությունների ներկայացուցիչների համար վերապատրաստումներ իրականացնել ընտանեկան բռնության և կանանց նկատմամբ բռնության թեմաներով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան</p>	<p>ՀՀ ԿԳՄՍ</p>	<p>COVID-19-ով պայմանավորված 2020թ. առաջին կիսամյակում վերապատրաստումներ չեն անցկացվել:</p>	
<p>7.7 Վերապատրաստումներ</p>	<p>ՀՀ առողջապահության</p>	<p>ՀՀ ԱՆ «Ակադեմիկոս Ս. Ավդալբեկյանի անվան առողջապահության ազգային ինստիտուտ» ՓԲԸ-ում</p>	<p>Կատարվել է մասամբ</p>

<p>իրականացնել ընտանեկան բռնության և կանանց նկատմամբ բռնության թեմաներով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան, այդ թվում՝ ոստիկանների, քննիչների, դատախազների, դատավորների ու բուժաշխատողների, կրթական հաստատությունների ներկայացուցիչների համար, ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց աջակցության կենտրոնների աշխատակիցների համար</p>	<p>նախարարություն</p>	<p>2020թ.-ի ընթացքում կատարելագործվել է 40 ավագ ու միջին բուժաշխատող (ընտանեկան բժիշկներ, բուժքույրեր, թերապևտներ), որոնց կատարելագործման կրթական ծրագրերում ներառված են եղել ընտանեկան ու կանանց նկատմամբ բռնության վերաբերյալ թեմաներ: ՀՀ ԱՆ «Ակադեմիկոս Ս. Ավդալբեկյանի անվան առողջապահության ազգային ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի հանրային առողջապահության կազմակերպման ու կառավարման ամբիոնի կողմից մշակվել է բուժաշխատողների համար նախատեսված կատարելագործման ծրագիր, որում ներառված են մարդու սահմանադրական իրավունքների ու ազատությունների, կանանց ու երեխաների իրավական վիճակի, բռնության ենթարկված կանանց ու երեխաների բժշկական օգնության ու սպասարկման առանձնահատկությունների ՀՀ օրենսդրությանը առնչվող կրթական նյութեր, ինչպես նաև ընտանիքում բռնության կանխարգելման իրավական մեխանիզմները:</p>	
<p>26.1 Ոստիկանների Վերապատրաստումներ իրականացնել խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին</p>	<p>ՀՀ ոստիկանություն</p>	<p>ՀՀ ոստիկանության կրթահամալիրում վերապատրաստվել են ՀՀ ոստիկանության կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների վարչության պետի մեկ տեղակալ, մարզային վարչության պետերի օպերատիվ գծով տեղակալներ, տարածքային բաժնի պետեր, բաժնի պետերի օպերատիվ գծով տեղակալներ, քրեական հետախուզության ու անչափահասների գործերով և ընտանիքում բռնության կանխարգելման բաժանմունքների պետեր, ինչպես նաև միջին խմբի պաշտոններում նոր նշանակված ծառայողներ՝</p>	<p>Կատարվել է մասամբ</p>

<p>համապատասխան</p>	<p>ընդհանուր թվով 48 ծառայող:</p>
<p>26.2 Ռազմական ոստիկանների վերապատրաստումներ իրականացնել խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան</p>	<p>Միջազգային գործընկերների հետ քննարկվում է վերապատրաստման դասընթացի ձևաչափը:</p>
<p>26.3 Քննիչների վերապատրաստումներ իրականացնել խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան</p>	<p>«ՊՆ» արդարադատության ակադեմիայի վերապատրաստման ուսուցման 2020 թվականի ծրագրերում ընդգրկվել է «Քրեական գործերով ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների կիրառման արդի հարցեր» դասընթացը, որի ծրագրում որպես առանձին թեմա նախատեսվել է քրեական իրավունքի և դատավարության ոլորտում խոշտանգումների և այլ դատան վերաբերմունքի արգելքի, ռասիզմի և խտրականության արգելքի պաշտպանությանն առնչվող ՄԻԵԴ արդի նախադեպային իրավունքի վերաբերյալ թեմաները, ինչպես նաև «Նկատմամբ դրա կիրառման հիմնահարցերը: «Հատուկ քննչական ծառայության ծառայողների տարեկան վերապատրաստման ուսուցման 2020 թվականի ծրագրի շրջանակում ընդգրկվել է «խոշտանգումների քրեաիրավական բնութագիրը և քննության առանձնահատկությունները» վերտառությամբ դասընթացը, որի շրջանակներում ուսումնասիրվում են խոշտանգումների, անմարդկային</p>

		<p>կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի չենթարկվելու իրավունքի պաշտպանության հիմնախնդիրները, խոշտանգումների վերաբերյալ գործերի քննության ՄԻԵԴ չափանիշները, խոշտանգման քրեաիրավական բնութագիրը, հարակից հանցակազմերից դրա սահմանազատման և որակման առանձնահատկությունները:</p>	<p>» դասընթացը և վերջինիս ուսումնամեթոդական ապահովումն իրականացնելու համար նախատեսված ձեռնարկը: Ակադեմիան նաև անցկացրել է «Զինված ուժերի համատեքստում խոշտանգումների, վատ վերաբերմունքի և մահվան դեպքերի արդյունավետի քննության վերաբերյալ» վերտառությամբ սեմինար:</p> <p>Հատուկ քննչական ծառայություն</p> <p>2020 թվականի 1-ին կիսամյակին վերապատրաստվել են ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության 5 քննիչ</p>
<p>26.4. Դատախազների վերապատրաստումներ իրականացնել խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին</p>	<p>ՀՀ արդարադատության նախարարություն</p>	<p>ՀՀ արդարադատության վերապատրաստման ուսուցման ծրագրում ներառվել է «Խոշտանգումների քրեաիրավական բնութագիրը և քննության առանձնահատկությունները» վերտառությամբ դասընթացը, որի շրջանակներում ուսումնասիրվում են խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի չենթարկվելու իրավունքի պաշտպանության հիմնախնդիրները, խոշտանգումների վերաբերյալ</p>	<p>ՀՀ արդարադատության ակադեմիայի 2020 թվականի «Խոշտանգումների և քննության վերտառությամբ դասընթացը, հինչպես նաև «Կյանքի իրավունքին, խոշտանգումների և վատ վերաբերմունքի այլ ձևերի</p>

<p>համապատասխան,</p>	<p>գործերի քննության ՄԻԵԴ հափանիչները, խոշտանգման քրեաիրավական բնութագիրը, հարակից հանցակազմերից դրա սահմանազատման և որակման առանձնահատկությունները:</p>	<p>արգելքին առնչվող գործերի քննությունը» վերտառությամբ ձեռնարկը, «խոշտանգումների քրեաիրավական բնութագիրը և քննության առանձնահատկությունները » դասընթացը և վերջինիս ուսումնամեթոդական ապահովումն իրականացնելու համար նախատեսված ձեռնարկը: Ակադեմիան նաև անցկացրել է «Զինված ուժերի համատեքստում խոշտանգումների, վատ վերաբերմունքի և մահվան դեպքերի արդյունավետի քննության վերաբերյալ» վերտառությամբ սեմինար:</p>	<p>արգելքին առնչվող գործերի քննությունը» վերտառությամբ ձեռնարկը, «խոշտանգումների քրեաիրավական բնութագիրը և քննության առանձնահատկությունները » դասընթացը և վերջինիս ուսումնամեթոդական ապահովումն իրականացնելու համար նախատեսված ձեռնարկը: Ակադեմիան նաև անցկացրել է «Զինված ուժերի համատեքստում խոշտանգումների, վատ վերաբերմունքի և մահվան դեպքերի արդյունավետի քննության վերաբերյալ» վերտառությամբ սեմինար:</p>
<p>26.5. Դատավորների վերապատրաստումներ իրականացնել խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան</p>	<p>«Վատ արդարադատության նախարարություն»</p>	<p>«Վատ արդարադատության ակադեմիայի 2020 թվականի ձեռնարկում ներառվել է «խոշտանգումների քրեաիրավական բնութագիրը և քննության առանձնահատկությունները» վերտառությամբ դասընթացը, որի շրջանակներում ուսումնասիրվում են խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի չենթարկվելու իրավունքի պաշտպանության հիմնախնդիրները, խոշտանգումների վերաբերյալ գործերի քննության ՄԻԵԴ չափանիշները, խոշտանգման քրեաիրավական բնութագիրը, հարակից</p>	<p>«Վատ արդարադատության ակադեմիան մշակել է «Վատ վերաբերմունքի արգելքը» HELP հեռավար ուսուցման դասընթացը, «Կյանքի իրավունքին, խոշտանգումների և վատ վերաբերմունքի այլ ձևերի արգելքին առնչվող գործերի քննությունը»</p>

		<p>հանցակազմերից դրա սահմանազատման և որակման առանձնահատկությունները: Վերապատրաստման ուսուցման ծրագրում ընդգրկվել է նաև «Քրեական գործերով ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների կիրառման արդի հարցեր» դասընթացը, որի ծրագրում որպես առանձին թեմա նախատեսվել է քրեական իրավունքի և դատավարության ոլորտում խոշտանգումների և այլ դաժան վերաբերմունքի արգելքի, ռասիզմի և խտրականության արգելքի պաշտպանությանն առնչվող ՄԻԵԴ արդի նախադեպային իրավունքի վերաբերյալ թեմաները, ինչպես նաև ՀՀ նկատմամբ դրա կիրառման հիմնահարցերը:</p>	<p>վերտառությամբ ձեռնարկը, ինչպես նաև «Խոշտանգումների քրեաիրավական բնութագիրը և քննության առանձնահատկությունները » դասընթացը և վերջինիս ուսումնամեթոդական ապահովումն իրականացնելու համար նախատեսված ձեռնարկը: Ակադեմիան նաև անցկացրել է «Զինված ուժերի համատեքստում խոշտանգումների, վատ վերաբերմունքի և մահվան դեպքերի արդյունավետի քննության վերաբերյալ» վերտառությամբ սեմինար:</p>
<p>26.6 Բժշկական անձնակազմի վերապատրաստումներ իրականացնել խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան</p>	<p>ՀՀ առողջապահության նախարարություն</p>	<p>ՀՀ ԱՆ «Ակադեմիկոս Ս. Ավդալբեկյանի անվան առողջապահության ազգային ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի հոգեբուժության ամբիոնի կողմից մշակվել է բուժաշխատողների համար նախատեսված «Բռնության ազդեցությունը հոգեկան առողջության վրա» թեմայով կատարելագործման ծրագիր:</p> <p>ՀՀ ԱՆ «Ակադեմիկոս Ս. Ավդալբեկյանի անվան առողջապահության ազգային ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի հոգեբուժության ամբիոնում կատարելագործվել են 35 ավագ ու միջին բուժաշխատողներ ՀՀ տարբեր բուժհաստատություններից (7.8%):</p> <p>ՀՀ ԱՆ «Ակադեմիկոս Ս. Ավդալբեկյանի անվան</p>	<p>Կատարվել է մասամբ</p>

		<p>առողջապահության ազգային ինստիտուտ» ՓԲԸ-ում շուրջ 90 ընտանեկան բժիշկներ (14.5 %) մասնակցել են նաև «Հոգեբուժությունը ընտանեկան բժիշկների և թերապևտների համար» դասընթացին:</p>	
<p>26.7 Հոգեբուժական, երեխաների խնամքի հաստատությունների աշխատողների վերապատրաստումներ իրականացնել խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան</p>	<p>ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն</p>	<p>ՀՀ ԱԱՀ նախարարությունը «Սեյվ դը չիլդրըն» կազմակերպության հետ համատեղ «Սոցիալական աշխատանքի բարելավում և հաշմանդամություն ունեցող երեխաների համար ծառայությունների որակի բարձրացում» ծրագրի շրջանակում իրականացրել է ՀՀ Սյունիքի, Լոռու մարզերում և Երևան քաղաքում գործող երեխայի և ընտանիքի աջակցության կենտրոնների, Երևանում և Գյումրիում գործող երեխաների սոցիալական հոգածության ցերեկային 3 կենտրոնի 77 հոգեբանների, սոցիալական աշխատողների, տնօրենների և սոցիալական (և հատուկ) մանկավարժների (կազմում է ընդհանուր 5.5 %) եռօրյա վերապատրաստումներ՝ «Բռնությունից տուժած երեխաների հետ աշխատանքը» թեմաներով:</p>	<p>Կատարվել է մասամբ</p>
<p>26.8 ՔԿՀ ծառայողների համար վերապատրաստումներ իրականացնել խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին</p>	<p>ՀՀ արդարադատության նախարարություն</p>	<p>COVID-19-ով պայմանավորված սույն վերապատրաստումները 2020թ. առաջին կիսամյակում չեն իրականացվել:</p>	<p>Կատարման ընթացքում է</p>

համապատասխան			
<p>26.9 քրեակատարողական ծառայության ծառայողների բժշկական անձնակազմի համար վերապատրաստումներ իրականացնել խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան</p>	<p>« արդարադատության նախարարություն</p>	<p>COVID-19-ով պայմանավորված սույն վերապատրաստումները 2020թ. առաջին կիսամյակում չեն իրականացվել:</p>	<p>Կատարման ընթացքում է</p>
<p>34. Իրականացնել վերապատրաստումներ գործի արդարացի քննության իրավունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան, այդ թվում՝ ոստիկանների, ռազմական ոստիկանների, քննիչների, դատախազների, դատավորների համար</p>	<p>« ոստիկանություն</p>	<p>2020թ. երկրորդ եռամսյակում « ոստիկանության կրթահամալիրում նախատեսված էր իրականացնել գործի արդարացի քննության իրավունքի թեմայով վերապատրաստումներ, սակայն Հայաստանի Հանրապետությունում կորոնավիրուսի (COVID-19) համաճարակի տարածմամբ պայմանավորված « ոստիկանության պետի ժամանակավոր պաշտոնակատարի 12.03.2020թ. հանձնարարականի համաձայն՝ « ոստիկանության կրթահամալիրի հեռակա ուսուցման և վերապատրաստման դասընթացները ժամանակավորապես դադարեցվել են՝ մինչև հատուկ կարգադրություն:</p>	<p>Կատարման ընթացքում է</p>

<p>34.2 Իրականացնել նազմական ոստիկանների վերապատրաստումներ գործի արդարացի քննության իրավունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան</p>	<p>ՀՀ ՊՆ</p>	<p>Միջազգային գործընկերների հետ քննարկվում է վերապատրաստման դասընթացի ձևաչափը:</p>	<p>կատարման ընթացքում է</p>
<p>34.3. Իրականացնել քննիչների վերապատրաստումներ գործի արդարացի քննության իրավունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան, այդ թվում՝ ոստիկանների, նազմական ոստիկանների, քննիչների, դատախազների, դատավորների համար</p>	<p>ՀՀ արդարադատության նախարարություն</p>	<p>ՀՀ արդարադատության ակադեմիայի վերապատրաստման ուսուցման 2020 թվականի ծրագրում ընդգրկված «Քրեական գործերով ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների կիրառման արդի հարցեր» վերտառությամբ դասընթացի ծրագրում որպես ինքնուրույն թեմա նախատեսվել են արդար դատաքննության իրավունքի պաշտպանության վերաբերյալ ՄԻԵԴ արդի նախադեպային իրավունքը և ՀՀ նկատմամբ դրա կիրառման հինահարցերը:</p>	<p>2020 թվականի 1-ին կիսամյակին վերապատրաստվել են ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության 5 քննիչ</p> <p>կատարվել է մասամբ</p>
<p>34.4. Իրականացնել դատախազների վերապատրաստումներ գործի արդարացի քննության իրավունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին</p>	<p>ՀՀ արդարադատության նախարարություն</p>	<p>ՀՀ արդարադատության ակադեմիայի տարեկան վերապատրաստման 2020 թվականի ծրագրի շրջանակում ընդգրկվել է «ՀՀ քրեական դատավարության արդի հարցեր» վերտառությամբ դասընթացը, որի շրջանակներում քննարկվում են արդար դատաքննության իրավունքը և դրա բաղադրատարրերի էությունն ու քրեական վարույթում</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒԼՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈԱԶՄԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԹԱԿ

<p>համապատասխան, այդ թվում՝ ոստիկանների, ռազմական ոստիկանների, քննիչների, դատախազների, դատավորների համար</p>		<p>դրանց ապահովման հիմնախնդիրները, ադ հարցերի առնչությամբ ՄԻԵԴ պրակտիկան:</p>	
<p>34.5. Իրականացնել դատավորների վերապատրաստումներ գործի արդարացի քննության իրավունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան, այդ թվում՝ ոստիկանների, ռազմական ոստիկանների, քննիչների, դատախազների, դատավորների համար</p>	<p>«Վ արդարադատության նախարարություն</p>	<p>«Վ արդարադատության ակադեմիայի տարեկան վերապատրաստման ուսուցման 2020 թվականի ծրագրում ընդգրկվել են «Վ քրեական դատավարության արդի հարցեր», «Վ վարչական դատավարության արդի հարցեր», «Վ քաղաքացիական դատավարության արդի հարցեր» վերտառությամբ դասընթացները, որոնց շրջանակներում, ի թիվ այլնի, քննարկման առարկա են դարձվելու քրեաիրավական, վարչաիրավական և քաղաքացիաիրավական ոլորտներում գործի արդարացի քննությանն առնչվող իրավահարաբերությունները և այդ վարույթներում քննարկվող իրավունքի ապահովման հիմնահարցերը: 2020 թվականի ծրագրում ընդգրկված «Քրեական գործերով ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների կիրառման արդի հարցեր» վերտառությամբ դասընթացի ծրագրում որպես ինքնուրույն թեմա նախատեսվել են արդար դատաքննության իրավունքի պաշտպանության վերաբերյալ ՄԻԵԴ արդի նախադեպային իրավունքը և «Վ նկատմամբ դրա կիրառման հինահարցերը:</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>
<p>40. Ոստիկանների վերապատրաստումներ</p>	<p>«Վ ոստիկանություն</p>	<p>«Վ ոստիկանության կրթահամալիրում վերապատրաստվել են «Վ ոստիկանության մարզային</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>

<p>իրականացնել իրավահավասարության, խտրականության արգելքի թեմաներով</p>		<p>վարչությունների տարածքային բաժնի պետեր և բաժնի պետերի օպերատիվ գծով տեղակալներ, քրեական հետախուզության ու անչափահասների գործերով և ընտանիքում բռնության կանխարգելման բաժանմունքների պետեր, ինչպես նաև միջին խմբի պաշտոններում նոր նշանակված ծառայողներ՝ ընդհանուր թվով 47 ծառայող:</p>	
<p>40.2. Քննիչների վերապատրաստումներ իրականացնել իրավահավասարության, խտրականության արգելքի թեմաներով</p>	<p>ՀՀ արդարադատության նախարարություն</p>	<p>ՀՀ արդարադատության ակադեմիայի տարեկան վերապատրաստումների ուսուցման 2020 թվականի ծրագրում ներառվել է «Քրեական գործերով ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների կիրառման արդի հարցեր» վերտառությամբ դասընթացը, որի շրվանակներում ուսումնասիրվում են ռասիզմի և խտրականության արգելքի վերաբերյալ ՄԻԵԴ արդի նախադեպայի իրավունքին և ՀՀ նկատմամբ դրա կիրառման հիմնահարցերին առնչվող թեմաները:</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>
<p>40.3. Դատախազների երապատրաստումներ իրականացնել իրավահավասարության, խտրականության արգելքի թեմաներով</p>	<p>ՀՀ արդարադատության նախարարություն</p>	<p>ՀՀ արդարադատության ակադեմիայի տարեկան վերապատրաստումների ուսուցման 2020 թվականի ծրագրում ներառվել է «Հավասարության ապահովման և խտրականության արգելքի վերաբերյալ արդի հարցեր» վերտառությամբ դասընթացը:</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>
<p>40.4. Դատավորների վերապատրաստումներ իրականացնել իրավահավասարության, խտրականության արգելքի թեմաներով</p>	<p>ՀՀ արդարադատության նախարարություն</p>	<p>ՀՀ արդարադատության ակադեմիայի տարեկան վերապատրաստումների ուսուցման 2020 թվականի ծրագրում ներառվել է «Հավասարության ապահովման և խտրականության արգելքի վերաբերյալ արդի հարցեր» վերտառությամբ դասընթացը, ինչպես նաև «Քրեական գործերով ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների կիրառման արդի հարցեր» վերտառությամբ դասընթացը, որի շրջանակներում ուսումնասիրվում են</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>

		<p>ռասիզմի և խտրականության արգելքի վերաբերյալ ՄԻԵԴ արդի նախադեպայի իրավունքին և ՀՀ նկատմամբ դրա կիրառման հիմնահարցերին առնչվող թեմաները: Իրավահավասարության ապահովմանը և խտրականության արգելքին առնչվող առանձին թեմաներին անդրադարձ է կատարվում նաև 2020 թվականի ծրագրում ներառված «ՀՀ սահմանադրական իրավունքի գիտության և սահմանադրական արդարադատության արդի միտումները» դասընթացի շրջանակներում:</p>	
<p>40.5 Բժշկական ոլորտի աշխատողների վերապատրաստումներ իրականացնել իրավահավասարության, խտրականության արգելքի թեմաներով</p>	<p>ՀՀ առողջապահության նախարարություն</p>	<p>Բուժաշխատողների համար իրավահավասարության, խտրականության արգելքի թեմաներով վերապատրաստումներ 2020թ.-ի առաջին կիսամյակում չեն իրականացվել՝ պայմանավորված երկրում ստեղծված կորոնավիրուսային հիվանդության (Կովիդ-19) իրավիճակով: Նշված թեմաներով վերապատրաստումներ նախատեսվում է իրականացնել 2020թ.-ի երկրորդ կիսամյակում հեռահար եղանակով:</p>	<p>Կատարման ընթացքում է</p>
<p>40.6 Սոցիալական ոլորտի աշխատողների վերապատրաստումներ իրականացնել իրավահավասարության, խտրականության արգելքի թեմաներով</p>	<p>ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն</p>	<p>Իրականացվել են՝ «Սոցիալական աշխատանք տարեցների հետ» դասընթաց, որտեղ ներառվել են «Տարեցների սոցիալական պաշտպանության ռազմավարությունն ու դրա իրականացման 2017-2021թթ. միջոցառումների ծրագիրը» և «Ոլորտը կարգավորող օրենսդրությունը և տարեցներին ու հաշմանդամներին տրամադրվող ծառայությունները» թեմաները, դասընթացին մասնակցել են ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության համակարգի տուն-ինտերնատների և ՀԿ -ների 24 սոցիալական աշխատողներ և հոգեբաններ, «Տարեցների խնամքի առանձնահատկություն</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>

	<p>ները» դասընթաց, որտեղ ներառվել են «Տարեց կամ հաշմանդամություն ունեցող անձանց խնամքի, վերականգնողական օգնության տրամադրման կարգն ու պայմանները» և «Հայաստանում տարեցների և հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության ոլորտի օրենսդրությունը, տարեցներին և հաշմանդամներին տրամադրվող ծառայությունները» թեմաները, դասընթացին մասնակցում են ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության համակարգի տուն-ինտերնատների 22 բուժքույրեր և սանիտարներ:</p>	
<p>40.7 Կրթության ոլորտի աշխատողների վերապատրաստումներ իրականացնել իրավահավասարության, խտրականության արգելքի թեմաներով</p>	<p>ՀՀ ԿԳՄՍ COVID-19-ով պայմանավորված 2020թ. առաջին կիսամյակում վերապատրաստումներ չեն անցկացվել:</p>	
<p>41. Բարձրացնել իրավահավասարության, բոլոր հիմքերով խտրականության արգելքի վերաբերյալ իրազեկվածությունը</p>	<p>ՀՀ արդարադատության նախարարություն</p> <p>Եվրոպական միության ֆինանսական աջակցությամբ և ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի, ՄԱԿ-ի բնակչության հիմնադրամի և ՅՈՒՆԻՍԵՖ-ի կողմից իրականացվող «Մարդու իրավունքների պաշտպանությունը Հայաստանում» ծրագրի շրջանակներում մշակվել և հնարավոր բոլոր հարթակներով, այդ թվում նաև հեռուստատեսությամբ տարածվել է 2 տեղեկատվական տեսաձայնագրություն (https://www.youtube.com/watch?v=p4ZkDY3wy9w), 300 օրինակով տպագրվել և տարածվել են տեղեկատվական պաստառներ ու թռուցիկներ, այդ թվում նաև գովազդային վահանակների վրա է տեղադրվել պաստառը</p>	<p>ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի գրասենյակ</p> <p>Մարդու իրավունքների պաշտպանը մարտի 8-ից ապրիլի 7-ը մեկնարկել է կանանց հաջողության պատմությունների հանրային իրազեկման արշավ, որը նպատակ ունի կոտրել հասարակությունում կանանց դերի վերաբերյալ կարծրատիպերը և</p> <p>կատարվել է մասամբ</p>

ՄԱՐԴԻՐ ՌԻԱԿՈՒԼԵՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ
ՈԱԶՄԱՎԱՐԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԹԱԿ

հաջողված
պատմություններով
ոգեշնչել հասարակությանը:
Իրագեկման արշավն
ուղեկցվել է
#Դարձիր_օրինակ հայերեն
և
#Set_an_example անգլերեն
հեղթեգերի ներքո:
Տեսանյութերը
Համագործակցության
արդյունքում ցուցադրվել
են նաև Հանրային
հեռուստաընկերության
«Առավոտ լուսո »
հաղորդման
շրջանակներում,
ինչպես նաև տարածվել է
լրատվամիջոցներով ու
սոցիալական ցանցերով:
Արշավի շրջանակում
Պաշտպանն առաջարկել է
նաև հանրությանը միանալ
«Դարձիր օրինակ» կոչի
տարածմանը և ուղարկել
կանանց
հաջողված պատմություններ
ombuds@ombuds.am
հասցեին: Պատմությունները
կոգեշնչեն կանանց դառնալ
հաջորդ օրինակը: Կոչի
շրջանակներում ստացվել են

			<p>պատմություններ ինչպես անհատներից, այնպես էլ հասարակական կազմակերպություններից:</p>	
<p>44. Բարձրացնել իրազեկվածությունը ատելության խոսքի վերաբերյալ</p>	<p>ՀՀ արդարադատության նախարարություն</p>	<p>«Արդարադատության մատչելիության խթանում Արևելյան գործընկերության երկրներում խտրականության, ատելության հիմքով կատարվող հանցագործությունների և ատելություն սերմանող խոսքի զոհերի համար ոչ դատական կարգով փոխհատուցման մեխանիզմների միջոցով» տարածաշրջանային ծրագրի շրջանակում նախատեսվում է 2020-2021 թվականներին ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի գրասենյակի հետ համատեղ իրականացնել իրազեկման արշավ ատելության խոսքի, դրա բացասական հետևանքներ վերաբերյալ վերաբերյալ: Այժմ պաշտպանի գրասենյակի հետ իրականացվում են իրազեկման արշավի նախապատրական աշխատանքները, մշակման փուլում է գտվում արշավի իրականացման հայեցակարգը:</p>	<p>ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպան Մարդու իրավունքների պաշտպանի կողմից մշտական ուսումնասիրության են ենթարկվում զանգվածային լրատվության միջոցների, այդ թվում՝ սոցիալական ցանցերի հրապարակումները: Արդյունքում, ուսումնասիրությունները վկայում են արժանապատվությունը նվաստացնող կամ վիրավորող ու ատելության խոսքի ու բռնության ակնհայտ աճի մասին, ինչը նպաստում է իրավիճակի լարմանը: Բռնությունը կամ բռնության սպառնալիքն</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆԵՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ
ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԹԱԿ

անթույլատրելի են
սկզբունքորեն՝ անկախ
նրանից՝ երբ և ում կողմից է
արվում կամ ում է ուղղված:
Դրանք վտանգում են
մարդու իրավունքների
համակարգը երկրում և
խաթարում
համերաշխությունը
հասարակությունում: Այս
մասին Մարդու
իրավունքների պաշտպանը
բազմիցս նշում է իր
հրապարակային
հայտարարություններում՝
հորդորելով զերծ մնալ
ցանկացած այնպիսի
ձևակերպումից, որը կարող
է ընկալվել՝ որպես
բռնություն, բռնության
սպառնալիք կամ անգամ
բռնության
հավանականություն և
առաջացնել լարվածություն:
«Արդարադատության
մատչելիության խթանում
Արևելյան
գործընկերության
երկրներում
խտրականության,
ատելության հիմքով

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆԵՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ
ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԹԱԿ

կատարվող հանցագործությունների և ատելություն սերմանող խոսքի զոհերի համար ոչ դատական կարգով փոխհատուցման մեխանիզմների միջոցով» տարածաշրջանային ծրագրի շրջանակում նախատեսվում է 2020-2021 թվականներին ՀՀ արդարադատության նախարարության հետ համատեղ և հասարակության լայն շերտերի ներգրավմամբ իրականացնել իրազեկման արշավ ատելության խոսքի, դրա բացասական ազդեցության, այլակարծության և խոսքի ազատության իրավունքի նկատմամբ հարգանքի անհրաժեշտության վերաբերյալ: Ներկայում Նախարարության հետ միասին իրականացվում են ընթացիկ

		<p>աշխատանքներ արշավի բովանդակությունը կազմող միջոցառումների շրջանակը և ձևաչափը հստակեցնելու ուղղությամբ</p>	
<p>55. Իրականացնել վերապատրաստումներ հաշմանդամություն ունեցող անձանց բժշկական օգնության և սպասարկման առանձնահատկությունների թեմայով</p>	<p>ՀՀ առողջապահության նախարարություն</p>	<p>ՀՀ ԱՆ «Ակադեմիկոս Ս. Ավդաբեկյանի անվան առողջապահության ազգային ինստիտուտ» ՓԲԸ-ի հանրային առողջապահության կազմակերպման և կառավարման ամբիոնի կողմից մշակվել է բուժաշխատողների համար նախատեսված կատարելագործման կրթական ծրագիր, որում ներառված են հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների, բժշկական օգնության ու սպասարկման, դեղորայքի ձեռք բերման իրավական հիմքերն ու բժիշկ-հաշմանդամություն ունեցող անձ փոխհարաբերությունների բժշկա-իրավական ու բիոէթիկական կարգավորումները: Հաշմանդամության ունեցող անձանց բժշկական օգնության և սպասարկման առանձնահատկությունների վերաբերյալ դասընթացները պարտադիր ներառված են ընտանեկան բժիշկների դասընթացների մոդուլներում, որի շրջանակում վերապատրաստվել են 90 ընտանեկան բժիշկներ: Այսպիսով, վերապատրաստումների տոկոսը 2020թ. առաջին կիսամյակում կազմել է 14.5%:</p>	<p>Կատարման ընթացքում է</p>
<p>57. Վերապատրաստում ներ իրականացնել հավաքների ազատության թեմայով՝</p>	<p>ՀՀ ոստիկանություն</p>	<p>ՀՀ ոստիկանության կրթահամալիրում վերապատրաստվել են ՀՀ ոստիկանության մարզային վարչության պետերի օպերատիվ գծով տեղակալներ, տարածքային բաժնի պետեր և բաժնի պետերի</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>

<p>միջազգային չափանիշների վերաբերյալ</p>	<p>օպերատիվ գծով և ծառայության գծով տեղակալներ, քրեական հետախուզության, անչափահասների գործերով և ընտանիքում բռնության կանխարգելման ու համայնքային ոստիկանության բաժանմունքների պետեր, ինչպես նաև միջին խմբի պաշտոններում նոր նշանակված ծառայողներ, քրեական հետախուզության ու անչափահասների գործերով և ընտանիքում բռնության կանխարգելման օպերատիվ ծառայողներ, համայնքային ոստիկանության, հասարակական կարգի ապահովման և պրոֆիլակտիկայի միջին խմբի պաշտոններ զբաղեցնող ծառայողներ՝ ընդհանուր թվով 81 ծառայող:</p>	
<p>65.Վերապատրաստում ներ իրականացնել մարդու տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի թեմայով՝ ներպետական օրենսդրության և միջազգային չափանիշների վերաբերյալ</p>	<p>« արդարադատության նախարարություն</p> <p>«« վարչապետի աշխատակազմի կողմից արդեն իսկ քննարկվել և վերջնականացման փուլում է գտնվում տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի թեմայով՝ ներպետական օրենսդրության և միջազգային չափանիշների վերաբերյալ վերապատրաստումների ծրագրի մշակումը: Վերապատրաստումները կիրականացվեն ս.թ. սեպտեմբերից:</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>
<p>82.Բարձրացնել երեխայի իրավունքների վերաբերյալ իրազեկվածությունը</p>	<p>«« աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն</p> <p>82.1 Երեխայի խնամքի բոլոր հաստատություններում փակցվել են երեխայի իրավունքների վերաբերյալ պաստառներ: 82.2 «« ԱՍԿ նախարարության կողմից մշակվել է և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում, տարածքային կառավարման մարմիններում, բժշկական հատատություններում և երեխայի խնամք իրականացնող հատատություններում տարածվել է</p>	<p>կատարվել է մասամբ</p>

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆԵՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՈԱԶՄԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԹԱԿ

երեխայի իրավունքների վերաբերյալ տեղեկատվական նյութ՝ հիվանդությունների պատճառով երեխաների մուտքը հաստատություններ կանխարգելելու թեմայով:
 82.3 Մշակվել և զանգվածային լրատվության միջոցներով բազմաթիվ անգամներ տարածվել են երեխայի իրավունքների վերաբերյալ տեսաձայնագրություններ:
 82.4 Իրականացվել են երեխայի իրավունքների վերաբերյալ իրազեկման ակցիաներ, այդ թվում նաև հեռուստատեսային և այլ մեդիա հարթակներում հարցազրույցների և քննարկումների տեսքով:

<p>86. Բարելավել հանրակրթական և նախակրթական ուսումնական, ինչպես նաև երեխայի խնամքի և պաշտպանության հաստատություններում սանիտարական պայմանները</p>	<p>«Նախադպրոցական և հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում ջրի և սանիտացիայի հասանելիության իրավունքի ապահովման վերաբերյալ» արտահերթ հրապարակային</p>	<p>«Վարդու իրավունքների պաշտպան»</p> <p>«Վարդու իրավունքների պաշտպանը 2019 թվականին հրապարակել է «Նախադպրոցական և հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում ջրի և սանիտացիայի հասանելիության իրավունքի ապահովման վերաբերյալ» արտահերթ հրապարակային</p>
---	---	--

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆԵՆՈՒ ԱԶԳԱՅԻՆ
ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԱԿ

զեկույց: Ձեկույցի
շրջանակներում
2018 թվականի
մայիս-հունիս
ամիսներին
Պաշտպանի
աշխատակազմի
ներկայացուցիչները
մշտադիտարկման
այցեր են
իրականացրել
Երևանի և մարզերի
121 դպրոց և 80
մանկապարտեզ:
Կատարված այցերի
և մշտադիտարկման
աշխատանքների
ընթացքում վեր
հանված
խնդիրները, դրանց
կապակցությամբ
կատարված
մասնագիտական
վերլուծություններն
ու լուծման
առաջարկները
համակարգված
կերպով
ներկայացված են
զեկույցում: Առկա
խնդիրների լուծման
ուղղությամբ քայլեր

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆԵՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ
ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԹԱԿ

ձեռնարկելու համար
ուսումնական
հաստատություններ
ի ցանկերը և
մշտադիտարկման
արդյունքներն
ուղարկվել են
Կրթության,
գիտության,
մշակույթի և
սպորտի
նախարարություն,
Տարածքային
կառավարման և
ենթակառուցվածքնե
րի
նախարարություն,
Առողջապահության
նախարարություն և
Երևանի
քաղաքապետարան:
2019 թվականին
ոլորտի իրավասու
մարմինների
կատարված
աշխատանքերի
վերաբերյալ
տվյալների
ամփոփումը ցույց է
տալիս, որ թեև
ձեռնարկված
քայլերի՝ ոչ բոլոր

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆԵՆՈՒ ԱԶԳԱՅԻՆ
ՈԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԹԱԿ

հաստություններում
են խնդիրները
լուծվել կամ դրանց
վերացման շուրջ
քայլեր
իրականացվել:
Ուստի,
«Նախադպրոցական
և հանրակրթական
ուսումնական
հաստատություններ
ում ջրի և
սանիտացիայի
հասանելիության
իրավունքի
ապահովման
վերաբերյալ» ՀՀ
մարդու
իրավունքների
պաշտպանի
արտահերթ
զեկույցում
ներառված
առաջարկների
կատարումը պետք է
դիտարկել մասնակի
կատարված:
(2019 թվականին
իրավասու
մարմինների
կատարված
աշխատանքների

		<p>վերաբերյալ մանրամասն տե՛ս 2019 թվականի ընթացքում Հայաստանի Հանրապետության մարդու իրավունքների պաշտպանի գործունեության, մարդու իրավունքների և ազատությունների պաշտպանության վիճակի մասին տարեկան հաղորդում, էջեր 195-202, հետևյալ հղմամբ՝ https://ombuds.am/images/files/15b2661f76d10eb07746d7d4d4dec84f.pdf)</p>
<p>87.Բարձրացնել ԵԱՏՄ մաքսային կարգավորումների վերաբերյալ իրազեկվածությունը</p>	<p>ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտե</p> <p>Մշակել և տարածել է ԵԱՏՄ մաքսային կարգավորումների վերաբերյալ 8 տեղեկատվական նյութ, իսկ հեռուստաընկերությունների միջոցով՝ 5 տեսաձայնագրություն:Ստորև ներկայացնում ենք տեղեկատվական նյութերի և տեսաձայնագրությունների հղումները</p> <p>87.2 Տեղեկատվական նյութերի հղումներ՝ 1.https://petekamutner.am/mdNews.aspx?sid=src&nid=663</p>	<p>Կատարված է</p>

- 7
2. <https://petekamutner.am/mdNews.aspx?sid=src&nid=6679>
3. <https://petekamutner.am/mdNews.aspx?sid=src&nid=6790>
4. <https://petekamutner.am/mdNews.aspx?sid=src&nid=6958>
5. <https://petekamutner.am/mdNews.aspx?sid=src&nid=7069>
6. <https://petekamutner.am/mdNews.aspx?sid=src&nid=7100>
7. <https://petekamutner.am/mdNews.aspx?sid=src&nid=7137>
8. <https://petekamutner.am/mdNews.aspx?sid=src&nid=7164>

87.3 Տեսաձայնագրություն

- 1) <https://www.youtube.com/watch?v=oLlnuk5eXo4&fbclid=IwAR2ddj7uUyPiZnAJLJzNhSuAjrzsPbTnzPGBm4XBMaH9vhu26vKUvOV0>
- 2) https://www.youtube.com/watch?time_continue=19&v=0EqYp8_19a4&feature=emb_logo&fbclid=IwAR1VvZXI7LXIPa5yZ1N9aNAc0_zl5YdzZ-4ZBm1m9DvjXoYJNUQ081cwEZg
- 3) <https://www.youtube.com/watch?v=PbS5SgkGGKM&fbclid=IwAR1mIN04Fler9-rdR4G1S33Cx6iEE0gH8RgPpG3o6GySX2jnaqd7n4Kj5I4>
- 4) <https://www.youtube.com/watch?v=YUxfm2OswGc&fbclid=IwAR09VRmbNmxKmxhKQgxBFWkL8uHltjV0fCtKzhEMfHpwZ2-XJtapE-9MgDQ>
- 5) <https://www.youtube.com/watch?v=jsYFLnsBLBQ>